

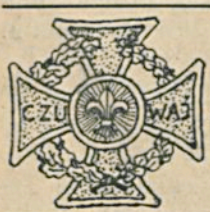
400

Starostwo Powiatowe Białystok
Egzemplarz
Zajęty

K

Należność pocztowa opłacona gotówką

HARCERSKI ZEW KRESOWY

ORGAN ODDZIAŁU BIAŁOSTOCKIEGO Z. H. P.

Nr. 8.

BIAŁYSTOK

Listopad 1933 r.

Redakcja H.Z.K. ogłasza Konkurs na winiety tytułowe poszczególnych działów Zewu jak np. dział programowy, bibliografia, przyroda i t. p.

Projekty winne być wykonane estetycznie piórkiem tuszem na gładkim papierze. Format winiety do 4x6 cm. lub 18x2 cm. (18 cm. jest to długość pozioma). Nazwisko i adres wykonawcy na odwrocie rysunku.

Za najlepsze projekty Zarząd Oddziału przeznaczą nagrodę w postaci cennej książki harcerskiej, rocznej i półrocznej prenumeraty Zewu.

Termin składania prac 24 grudnia b.r. pod adresem Zarządu Oddziału.

Redakcja zastrzega sobie bezzwrotność złożonych prac oraz ich ewentualne wykorzystanie.

Zwracamy uwagę Druhen i Druhów na ostatnią stronę „Zewu“, gdzie Komendy Chorągwi tą drogą będą umieszczały odpowiedzi na niektóre pisma z terenu.

REDAKCJA

GAWĘDA

Gawędzę, gawędzę... czy jest w tym jakiś sens???
Oto takie pytanie zadaję sobie. Czy nie szkoda czasu, papieru i miejsca w naszym „Zewie“ na bezproduktywne gawędzenie?

Starym już jestem, ale nie na tyle, by gawędzenie dla samego gawędzenia sprawiło mi przyjemność i zabierało mój „bezużyteczny czas“. Może za lat parę gdy mi jeszcze siwych włosów przybędzie, gdy nie będę miał nic innego do robienia i zrobienia wówczas będę uprawiał ten „sport“ gawędziarski albo... raczej będę chciał odpocząć i... pomilczeć.

Gawęda może mieć sens, gdy znajduje słuchaczy, którzy też odezwą się czasem nie „jednym uchem (okiem) słuchają (czytają) a drugim oczywiście uchem, a nie okiem...“

Gawędzę, gawędzę, zwracam się raz po raz z czemś do was, a tu... cud, jak z tym dziadem, co to gadał do obrazu, a obraz do niego—ani razu.

Wiem dobrze, że wam tego i owego, a przede wszystkim pieniędzy brakuje na zaspokojenie wielu dolegliwości, ale macie przecież różne okazje i wiele sposobów, by ze mną pogadać i moje prośby wykonać.

Ech! co to dużo gadać sami pewnie wiecie o co mi chodzi, nie o kartkę na „gwiazdkę“ czy też na Nowy Rok, lecz o odpowiedź tylko i sumienne załatwienie naszych spraw. Przejmijcie się naszymi sprawami harcerskimi conajmniej tak, jak ja nimi się przejmuję...

Życie płynie w szybkim tempie, my też nie możemy stać lub posuwać się wolno... Przecież „ruch—to życie“... Ale zdrowy i mądry ruch!...

Nie mówię wam o trzech wielkich Rocznicach, gdyż pewnie o nich dość wiecie, a pozatem w liście okólnym Z. O. sprawa ta jest poruszana...

Może z uporem maniaka wracam do swego „ulubionego konika“ do tego tak zwanego wzboga-

POPIERAJJCIE WŁASNY PRZEMYSŁ! KUPUJCIE TYLKO SWOJE!

cenia się drużyn. Chodzi tylko o to, by Drużyny dorabiały się i dorobiły się różnego własnego, a niezbędnego sprzętu i dorobku nie marnowały.

Druh Żuber w swoim artykule podaje, że każdy drużynowy winien stworzyć nietylko plan pracy, że się tak wyrażę, zabawowo-programowej, ale także plan gospodarczo-finansowy. Jest to, moi drodzy, wielka rzecz!!! Bez planu gospodarczego nie może żadna organizacja żyć. Plan ten winien ująć w drobiazgach wszystko, co potrzeba i co może przewidzieć umysł ludzki i uszeregować te potrzeby w odpowiedni sposób w/g ważności każdego działu i każdego szczegółu.

Następnie wszystkie siły należy zebrać i wyżyć, by ten plan zrealizować t.j. ożywić i wcielić w czyn. Trzeba zdać sobie sprawę bardzo dokładnie, czego my potrzebujemy i w jakiej kolejności, a następnie jakimi środkami normalnie dysponujemy i jakie środki trzeba zebrać. Oczywiście trzeba mieć trochę cierpliwości, bo nie wszystko odrazu się robi. Stąd pewien wniosek — plan musi być kilkuletni t.j. wykonanie go musi być rozłożone na kilka lat i co roku korygowany. To ostatnie będzie możliwe gdy przedewszystkiem w końcu każdego roku zdamy sobie sprawę z tego, co zostało już wykonane w roku bieżącym.

List Okólny Zarządu Oddziału

z dnia 24. XI. 1933 r.

Kochani Druhowie i Kochane Druhny!

W dniu 11 Listopada cała Polska obchodziła 15-lecie zdobycia Niepodległości, 15-lecie wydarzenia naszej Ojczyzny z chciwych rąk zaborców, 15-lecie spełnienia marzeń wszystkich tych, którzy walczyli i umierali za wolność ziemi praojców...

Jesteśmy pewni, że wszystkie drużyny w ten czy inny sposób dzień ten uczciły, wspomniały o Bohaterach walk i oddały należną im cześć.

Pamiętajmy, że rocznica 11 listopada 1918 r. ma być na wsze czasy ostatnią rocznicą walk Polaków o wolność i Niepodległość naszej Ojczyzny! Nie damy więcej hańbić naszego plemienia!

Obchodziliśmy i obchodzimy w roku bieżącym kilka Wielkich rocznic: 250-lecie odsieczy Wiednia pod wodzą naszego Wielkiego Wodza Króla Jana Sobieskiego, któremu nasz współczesny Wielki Wódz — Marszałek Józef Piłsudski — oddał hołd w Krakowie w obecności bojownika o naszą wolność, naszego Prezydenta Ignacego Mościckiego; 400-lecie króla Stefana Batorego, który mocną ręką, mądrą głową i wielkim talentem zdobywał dla Polski uznanie i szacunek...

Jest naszym świętym obowiązkiem, nakazem poległych, skrzywdzonych przez los, nakazem stałym — nie tylko utrzymać wolność Kraju, ale walczyć o stanowisko mocarstwowe, silne wewnątrz i poza granicami, o jedność i światłość dusz, o radość, dobrobyt i kulturę, o — jedność i ducha silnego.

Z tem i tym mamy żyć, z tem mamy „wciąż naprzód iść i świecić“.

Pamiętajcie, że nam starym, różnie wychowanym w różnych zaborach i na obczyźnie — a stąd

Hufcowe i Hufcowi! Do Was zwracam się, byście pomogli tam gdzie tego zajdzie potrzeba, swoją radą i wskazówkami.

Do Was Członkowie Kół Przyjaciół — z tą samą prośbą się zwracam i pozatem proszą byście opiekowali się **wszystkimi** i bez wyjątku Drużynami a nie tylko niektórymi — wybranymi.

W harcerstwie obowiązuje BRATERSTWO, a nie daleko idący egoizm. Nie wychowujemy naszych dzieci tak, by byli jeszcze gorszymi od nas... egoistami.

Czy Wy, Członkowie KPH., a conajmniej Zarząd KPH. odwiedzili wszystkie świetlice na swoim terenie? Czyście zajrzeli do każdej drużyny?... Jeżeli tak — to spełniliście już część waszego obowiązku. bo jesteście zorientowani w terenie i o dalszą część Waszej pracy jestem już spokojny...

Zainteresujcie się serdecznie tą sprawą, bo naprawdę jest ona ciekawą i obserwowany postęp pod Waszym wpływem da wam bardzo dużo radości i dumy.

Przykro mi bardzo, że Wy Członkowie KPH. jesteście naogół nieliczni, a pozatem zbyt mały kontakt utrzymujecie z naszym życiem, a najlepszym dowodem jest, to że... naogół nie znacie nawet naszego „Zewu“.

Kmicic

o różnych poglądach i nawykach, trudno czasem znaleźć wspólną platformę do porozumienia się, że czasem — pomimo wielkiego umiłowania Ojczyzny nie możemy dobrze się porozumieć i działać.

Wy natomiast wychowani w Wolnej Ojczyźnie powinniście stworzyć wspólną myśl, wspólne wzniosłe dążenia i gdy będzie potrzeba wszyscy jak jeden mąż stanąć na polu walki krwawej i obronie naszych granic, lub walki ofiarnej i bezkrwawej dla załatania tych dziur, które nam pozostawili byli zaborcy lub wojna światowa i wojna w zaraniu naszej niepodległości.

Mądre i konsekwentne czyny, takąż stała i wytrwała praca — stanowić będą o naszej przyszłości — jako narodu.

1. Śląsk Opolski — konkurs. W Nr. 17, „Na Tropie“ ukazał się artykuł Druha Przewodniczącego Z. H. P. dr. M. Grażyńskiego p. t. „Dwie uroczystości“ poruszające zagadnienia Śląska Opolskiego t. j. tej części Śląska, która pozostała po stronie niemieckiej, a na której żyje 600,000 Polaków.

Chcielibyśmy, ażeby wszyscy druhowie i druhny na jednej z najbliższych zbiórek zainteresowali się bliżej życiem naszych rodaków za zachodnią granicą. Będzie to sprawdzianem hasła: „Służba Polsce“.

Zainteresowanie się tą sprawą ułatwi Druhom i Druhom stanięcie do konkursu, jaki rozpisano pismo „Na Tropie“ wyznaczając 70 cennych nagród. Dokładne warunki konkursu ogłasza Nr. 17 „Na Tropie“. By go otrzymać wystarczy przesłać 50 groszy blankietem P.K.O. 305-330 do Administracji „Na Tropie“ wymieniając na odwrotnej stronie cel przesyłki.

2. Mianowanie kapelanów. Dekretem Nr. 4099/33 z dnia 7. XI. br. Biskup Łomżyński mianował Kapelanem Harcerskim Hufca Harcerek w Grajewie ks. prefekta ANTONIEGO KINA.

Dekretem Nr. 15150 z dnia 6. XI. br. Ks. Biskup Wileński mianował Kapelanem Harcerskim Ośrodka Harcerskiego w Grodnie ks. dr. LEONA PLATERA.

3. Pożyczka Narodowa. W uzupełnieniu pkt. 4 naszego listu okólnego z października br. (patrz Nr. 7 H. Z. K.) podajemy z wielką przyjemnością że Komenda Hufca w Starosielcach (50 zł.), Komenda Hufca w Grodnie (50 zł.) Rzemieślnicze Koło Starszo-harcerskie w Grodnie (50 zł.), też spełniły swój obowiązek zakupując obligacje Pożyczki Narodowej.

4. Historia tajnego skautingu w Polsce. Wojskowe biuro historyczne (Warszawa, Al. Ujazdowskie 3, tel. 8-20-38) przystępuje do opracowania obszernej monografii tajnego skautingu w Polsce. Do tego celu są niezbędne osobiste pisemne relacje w postaci wspomnień, poparte możliwie ewent. dokumentami (listy z owego czasu, pamiętniki i t. p.) celem ustalenia tła i okoliczności oraz samych faktów dziejowych. Szczegóły podają w dziale nieurzędowym Wiadomości Urzędowe Z.H.P. Nr. 9 z br.

Z naszej strony zwracamy się z gorącym apelem do wszystkich, którzy mogą rzucić pewne światło na powyższe zagadnienie, by nie zaniedbali swego moralnego obowiązku oraz do wszystkich młodych, by wyszukiwali osoby, które pracowały w harcerstwie w dawnych latach i informowali je o powyższej pracy Biura Historycznego.

Wielką szkodą, niepowetowaną szkodą będzie gdy pewne szczegóły zostaną stracone dla Historji Harcerstwa w Polsce! Niema — nieważnych szczegółów!!!

5. Zjazd instruktorów i drużynowych chorągwi harcerzy — o pomoc. Komenda Chorągwi urzędza w Białymstoku w dniach 8—10 grudnia br. zjazd. Ponieważ poszczególnym drużynom trudno będzie sfinansować wyjazd swych przedstawicieli, Zarząd Oddz. zwraca się z prośbą do wszystkich Kół Przyjaciół, aby te w zrozumieniu konieczności i potrzeby powyższego zjazdu dla dobra organizacji i jej rozwoju udzieliły pomocy finansowej Drużynom i Komendom Hufców. Program zjazdu patrz rozkaz Komendanta Chorągwi z dnia 24. XI. b. r.

List Okólny Komendantki Chorągwi Harcerek

z dnia 20. XI. 1933 r.

Kochane Druhny i Drużynowe! W poprzednim Zewie nawoływałam Was, byście stawały z drużynami do biegu sprawności i gotowości. Nie wiem czy drużynowe nie doceniły wartości jego, czy niedostatecznie wniknęły w treść dość, że ze smutkiem stwierdzić muszę iż nieliczne drużyny bieg rozpoczęły. Cóż warta praca nasza jeżeli nie umiemy, czy też nie chcemy nadać drużynie charakteru sprężystej jednostki, posiadającej tężyznę duchową i fizyczną.

Chcę dać możność wszystkim drużynom wzięcia udziału w biegu, więc jeszcze raz wzywam was

6. Zaofiarowanie terenów pod obozy harcerskie. Właściciel majątku Obodowce (woj. Wileński) p. Juljan Gozdawa-Godlewski zaofiarował swoje tereny leśne, położone nad rzeką Wilją do wykorzystania Z. H. P.

W związku z powyższem zechcą Druhowie i Druhny przy układaniu planu akcji letniej na rok 1934 wykorzystać powyższe zgłoszenie. Adres: J. Gozdawa-Godlewski, m. Obodowce, poczta IIja, woj. Wileńskie.

7. Poczta Harcerska.

Celem zaoszczędzenia kosztów pocztowych organizuje się poczta harcerska pomiędzy **Grodnem i Białymstokiem**. W Grodnie — pocztę harcerską przeznaczoną dla Z. O. i komend Chorągwi należy składać w Okręg. Urz. WF. i PW., gdzie ma być ustawiona skrzynka pocztowa z napisem „Poczta Harcerska“. Złożona poczta odehodzić będzie do Białegostoku we wtorki i piątki.

Z Białegostoku do Grodna — poczta przybwać będzie we wtorki i piątki. Będzie do odebrania w środy i soboty.

O ile składać pocztę może każda drużyna itp. samodzielnie, to do odbioru należy upoważnić na cały ośrodek jedną osobę, która pocztę z Białegostoku będzie wyjmowała ze skrzynki i następnie przekazywała adresatowi w Grodnie. Organizację tego powierzamy Zarz. KPH. w porozumieniu z kpt. Reliszko i Hufcowymi.

Poczta Harcerska Osowiec i Grajewo — Białystok będzie przewożona w czwartki. Poczta składać w K-dach Garnizonów do wtorku każdego tygodnia, a odbierać w piątki w godz. urzędowych.

Poczta Harcerska Wołkowysk — Białystok. W czwartki. W celu jej zorganizowania proszę KPH. porozumieć się z K-dą Garnizonu w Wołkowysku oraz o powiadomienie nas o wyniku.

Poczta Harcerska Sokółka Białystok. We wtorki i piątki. W celu jej zorganizowania proszę KPH. porozumieć się z K-dą Garnizonu w Sokółce oraz powiadomić nas o wyniku.

Za Zarząd: Przewodniczący

L. Kmicic Skrzyński.

do niego, dając jednak pierwszeństwo tym drużynom, które już teraz zrozumiały i doceniły jego znaczenie. A więc te, które ani jednego terminu nie zawiąda będą drużynami **sprawnymi i gotowymi**, a te, którym raz jeden przeszkodzi coś w terminowości będą tylko **gotowemi**. Każdy „Zew“ będzie podawał terminarz, który będzie Was obowiązywał. Do chwili obecnej biorę pod uwagę: 1) termin nadsyłania raportów o rozpoczęciu pracy, 2) termin nadsyłania wykazów o stanie wyćwiczenia cielesnego (15 listopad). Pierwsza rata płatności (10 listopad), jako najtrudniejszą do wykonania, szczególnie dla

drużyn niedawno powstałych tym razem i poraz ostatni nie uwzględniam. W myśl powyżej powiedzianego dotychczas sprawniemi i gotowemi są następujące drużyny: II augustowska, VI i XI białostocka, IX grodzieńska, II grajewska, I w Niedźwiadnej, I, III i V suwalskie. Drużynami gotowemi są: I augustowska, wszystkie białostockie, oprócz V i XII; I w Bielsku Podlaskim, I w Czarnej Wsi, wszystkie czeremchowskie, wszystkie w Drohiczyńce n/Bugiem, wszystkie grodzieńskie, wszystkie grajewskie, drużyny w Indurze, Izabelinie, Hajnówce, Filipowie, obie w Przerośli, wszystkie starosielskie, suprańska, sejneńska, sokóleńska, wasilkowska, wszystkie wołkowyskie, w Złotorji, zabłudowska.

Terminarz obowiązujący w biegu nadal:

- 1 grudzień — uregulowanie zaległości płatniczych, zaległego wykazu o stanie wyćwiczenia cielesnego w drużynie, uregulowanie należności za książki drużyny (obowiązuje tylko drużyny, które takowe otrzymały).
- 10 grudzień — Oplata rejestracyjna w wysokości 5 zł. od drużyny.

Drużyny nowozgłoszone obowiązują terminy od chwili ich zgłoszenia się.

Mianowania, zwolnienia i przydziały. Zwalniam na własną prośbę z obowiązków drużynowej drużyny: Marję Nędzanę, Marję Kamińską, Jadwigę Śluczką, Kirę Guszczońkę.

Mianuję drużynowemi VI białostockiej drużyny — drużnę Cudowską Eugenję, VIII białostockiej drużyny — drużnę Apolonję Skorulską, XII białostockiej — drużnę Janinę Stefanowiczównę, XV białostockiej — drużnę Irenę Czechównę, XVI białostockiej — drużnę Jadwigę Rutkowską, II augustowskiej — drużnę Zofję Szmigielską, I puńskiej — drużnę Irenę Łysakowską, I suprańskiej — drużnę Zofję Szczerbińską, drużyny w Kadaryszkach — drużnę Władysławę Sawolównę, II wołkowyskiej — drużnę Helenę Zawojską, III wołkowyskiej — drużnę Annę Zboromirską, I sejneńskiej — Helenę Sawicką, I grodzieńskiej — drużnę Anielę Chmielewską, II grodzieńskiej — drużnę Marję Hauwałtównę, III grodzieńskiej — drużnę Janinę Mejłunasównę, I suwalskiej — Marję Sipowską, I surażskiej — drużnę Monikę Chomiczońną.

Przydzielam do hufca suwalskiego drużyny: w Kadaryszkach, poczta Rutka — tartak (szkoła po-

wszechna), w Puńsku (szkoła powszechna); do II hufca białostockiego — drużynę w Supraślu (szkoła powsz.)

Przydzielam do drużyny "Korzeni" (patrz Zew Nr. 7) drużyny: Zofję Kiszłównę, Irenę Czechównę.

Zawieszono drużyny. Z powodu niepodporządkowania się rozkazom Komendy Chorągwi rozwiązują drużynę rosyjską w Grodnie.

Skreślam, jako nieistniejące drużyny, które w tym roku dotychczas nie dały o sobie znaku życia. **Wysyłamy Zew poraz ostatni następującym drużynom:** w Bagnówce, Bruzrach, Dębowej Starej, Goniądzu, Janowie, Jasionowicach, Jeżewie, Hnieźnie, Mostach fabrycznych, Oziabłach, Osowcu — twierdzy, Przesławce, Sidrze, Trzciannem, Tyborach Uszyńskich, Teolinie, Berznikach, Piekutach Nowych, Wylinach, Rusi, Nierośni, Wysoko-Mazowiecku.

Powstać drużyny w powyżej wymienionych miejscowościach mogą jedynie za zezwoleniem Komendy Chorągwi po uprzednim przesłaniu wykazu służby drużynowej (patrz Zew Nr. 6).

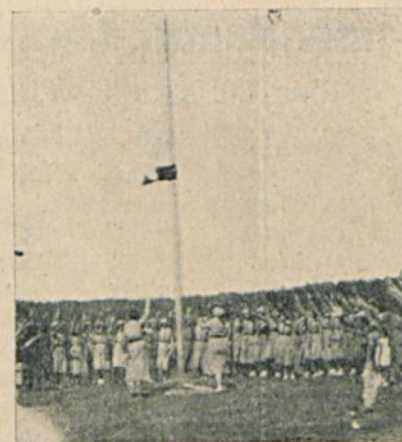
Przeszkolenie podharcemistrzyni. Szkoła Instruktorska na Buczu informuje, że na każdym kursie metodycznym dla drużynowych są 2 miejsca dla kandydatek na podharcemistrzynię. Kandydatki te przejdą na Buczu próbę instruktorską w przyjętej formie, to zn. przez prowadzenie zastępu.

Proszę zgłaszać kandydatki, a Komenda Chorągwi chociaż jej się nie udało uzyskać urlopów na listopadowy kurs, będzie robiła w dalszym ciągu starania o uzyskanie ich zarówno podharcemistrzyniom jak i kandydatkom na nie.

Wydział starszoharcerski. Wydział starszoharcerski przy Komendzie Chorągwi jeszcze raz prosi hufcowe i drużynowe o natychmiastowe przysłanie zgłoszeń zrzeseń starszoharcerskich w środowiskach, gdzie takowe istnieją, łącznie z programem ich pracy. Przypominamy również, iż należy niezwłocznie zgłosić kandydatki na kursy starszoharcerskie (odbędą się w okresie feryj Bożego Narodzenia), któreby potem umiejętnie się wzięły do pracy na swym terenie.

Cz u w a j!

A. Sandomierska
hm. i Komendantka Chorągwi.

Niech dusze nasze
wzniosą się w górę tak,

jak ta nasza piękna
chorągiew!

ROZKAZ L. 8

KOMENDANTA BIAŁOSTOCKIEJ CHORĄGWI HARCERZY Z 26.XI.1933 R.

Drodzy Druhowie!

Bez wstępu — wszyscy spotykamy się na Odprawie w dn. 8, 9 i 10 grudnia r.b. Odprawa ta — to rewja naszych sił, to przegląd naszych umiejętności, to — sposobność nauczenia się nowych rzeczy, a zobaczenia ciekawych, to — Jamboree „ludów“ Chorągwi! Wytyście wszystkie siły, użyjcie całego swego sprytu, mocno kołaczcie do K.P.H. — a na odprawie będziecie. Ruch — to życie! Do — zobaczenia się!

Czuwajcie!

1. Odprawa grona Instruktorskiego i Drużynowych Chorągwi. Na dni 8, 9 i 10 grudnia zwolnię do Białegostoku VII odprawę grona Instruktorskiego i Drużynowych Białostockiej Chorągwi Harcerzy (zmiana terminu — nie 3 grudnia).

Obecność obowiązuje hufcowych, ich zastępców, wszystkich instruktorów mianowanych, oraz drużynowych (wyjątkowo może zastąpić przyboczny drużyny), pożądanymi członkowie K. H. i przyboczni drużyn.

Uczestnikom odprawy przysługuje 80% zniżki kolejowej, według taryfy wojskowej. Zlecenia na powyższą zniżkę otrzymują zainteresowani po uprzednim (a natychmiastowym po otrzymaniu niniejszego rozkazu) zgłoszeniu imiennem swego uczestnictwa w odprawie druhom hufcowym.

Druhowie hufcowi najpóźniej do dn. 2.XII.b.r. wystosują odpowiednie pisma do powiatowych czy miastowych Komend P.W. powołując się na pismo Okręgowych Urzędów P. W. i W. F. w tej sprawie.

Komenda Chorągwi załatwiła zwolnienia od zajęć szkolnych drużym nauczycieli i kierowników szkół w następujący sposób: wystosowano do poszczególnych p. Inspektorów szkolnych i Dyrektorów pisma z prośbą o zwolnienie, podanych imiennie osób. Na wypadek sprzeciwu p. p. Inspektorów co do powyższego — Komenda Chorągwi zostaje o tem przez nich powiadomiona i natychmiast o tem zawiadamia zainteresowanych z poleceniem nieprzyjeżdżania.

Natomiast druhowie nauczyciele i kierownicy szkół, którzy nie otrzymają wiadomości z Kom. Chorągwi o sprzeciwie p.p. Inspektorów, na odprawę przybyć mają.

Harcerze-uczniowie za pośrednictwem Opiekunów drużyn zwrócą się do swych Dyrekcji czy Kierowników z prośbą o zwolnienie. Dyrekcje i Kie-

rownictwo będą poza tem powiadomione o tem (podaje się listę imienną) przez Kom. Chorągwi.

Uczestnicy otrzymują nocleg i wyżywienie za opłatą 2 zł. za cały czas trwania odprawy. Należy zabrać ze sobą: łyżkę, nóż i widelec; koc, prześcieradło i jasek.

Na dworcu w Białymstoku od godz. 16⁰⁰ dnia 7.XII do godz. 12-ej 8.XII. będą dyżurowali harcerze — informatorzy.

Uczestnicy odprawy przyjeżdżają w mundurkach harcerskich zimowych, lub przywożą letnie i w nie się ubierają na czas odprawy.

Komenda Chorągwi podaje do wiadomości zainteresowanym, że podczas odprawy będzie czynny: „Bazar harcerski“ w którym można będzie nabywać krzyże harcerskie, książeczki służbowe, podręczniki harcerskie i t. p.

PROGRAM ODPRAWY:

8 grudnia 1933 r.

- Godz. 10 — Msza Święta w Farze.
„ 11⁰⁰—12 — Otwarcie Zjazdu w gmachu Sądu Okręgowego, odczytanie protokołu z VI Odprawy.
„ 12 — 14³⁰ — Zajęcia praktyczne.
„ 14³⁰—16 — Przerwa obiadowa.
„ 16 — 18 — Omówienie zajęć.
„ 18—21³⁰ — Pokazowa wieczornica. Odprawa Instruktorów.

9 grudnia 1933 r.

- Godz. 9—13³⁰ — Zwiedzanie fabryk (wyrobów z jedwabi, elektrownia i dykiarnia).
„ 13³⁰—15 — Przerwa obiadowa.
„ 15—16³⁰ — Prace w komisjach drużyn: szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących, szkół średnich zawodowych, pozaszkolnych, zawodowych, żeglarskich i wiejskich.
„ 16³⁰—18 — „Wrażenia z Dżembori 1933 r.“ z prze-zroczami.
„ 18—19³⁰ — Film harcerski „Jamboree 1933“
„ 19³⁰—21³⁰ — Zwiedzanie świetlic drużyn białostockich. Próba na podharcemistrza

10 grudnia 1933 r.

- godz. 9 — Msza Święta w Farze.
„ 10 — 14 — Obrady: a) Kształcenie wodzów.
b) „Ruch Zuchowy“, Dyskusja.
„ 14—15³⁰ — Przerwa obiadowa.
„ 15³⁰—18 — Dalszy ciąg obrad: a) Aktualja harcerskie, b) Sprawy bieżące, c) Wolne wnioski.

Zgłoszenia do K. Ch. nadsyłać do dnia 3 grudnia r. b. według wzoru:

Imię i nazwisko....., dn..... 1933 r.

Funkcja.....

Adres .....

Do
KOMENDY CHORĄGWI HARCERZY
W BIAŁYMSTOKU

Niniejszym uprzejmie melduję, że przyjadę, nieprzyjadę na VII Odprawę Grona Instruktorskiego i Drużynowych Białostockiej Chorągwi Harcerzy w dniu ..... o godz.....

Zamawiam nocleg z utrzymaniem (punkt 2 Rozkaz K. Ch. L. 8 z dn. 26-XI-33).

U w a g a: Niepotrzebne skreślić.

Podpis:

1. Zwolnienie — mianowanie. Mianuję sekretarzem Komendy Chorągwi Henryka Swirydowicza, zwalnając z powyższego stanowiska Mikołaja Salnikowa.

3. Święto Batorowe. W dniu 26 listopada (niedziela) Grodno a, z nim cały Naród Polski obchodzi uroczystość 400 lecie urodzin Bohaterskiego Króla Stefana Batorego. Uroczystości zaszczytu są obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej.

Dowódca Okręgu Korpusu Nr. III zarządził w dniach 24—26 listopada r.b. koncentrację hufców przysposobienia wojskowego do Grodna.

Udział harcerzy naszej Chorągwi uregulowałem osobnym listem okólnym do Druhów Hufców.

Niezależnie od udziału naszego w uroczystościach grodzieńskich, uczcijmy dzień ten w całej Chorągwi! Drużyny których patronem jest Król Stefan Batory winne szczególnie uroczystość dzień ten uświęcić.

4. Rozwiązanie drużyny. Z dniem 19 b. m. zawieszam w czynnościach Drużynę Skautów Rosyjskich im. A. Puszkina w Grodnie oraz występuję o jej rozwiązanie do Druha Naczelnika Głównej Kwatery Harcerzy powierzając zorganizowanie nowej drużyny Skautów Rosyjskich w Grodnie Wiktorowi Kastalskiemu.

5. Ilustracja z życia Drużyn. Nawijając do Listu Okólnego Z. O. z dnia 28.X. r. b. punkt 2 proszę Druhów Drużynowych o przywiezienie z sobą na Odprawę do Białegostoku fotografii (przynajmniej po jednej) dotyczących ważniejszych wydarzeń drużyn, z obozów, wędrowek i t. p. które zostaną wykorzystane do naszego „Zewu“, oraz do Albumu Chorągwi.

7. Raporty przedobozowe dotyczące akcji zimowej. W związku z całym szeregiem organizowanych przez drużyny czy hufce obozów i kursów zimowych polecam złożyć w terminie do dnia 8 grudnia r.b. raporty przedobozowe (jak przed akcją letnią). Druków Komenda Chorągwi nie wysyła — należy sporządzić we własnym zakresie w/g dotychczasowego wzoru.

7. Dane drużyn żeglarskich. Druhowie Hufcowi podadzą spis drużyn i zastępów żeglarskich, zarówno zarejestrowanych, jak i niezarejestrowanych ze swych terenów.

Druhowie drużynowi drużyn żeglarskich i lądowych, przy których istnieją zastępy żeglarskie, prześlą do Komendy Chorągwi następujące dane:

a) Czy drużyna posiada przystań i na jakiej wodzie ćwiczy (rodzaj wody i odległość od izby).

b) Ilość harcerzy posiadających stopnie żeglarskie (wioślarz, żeglarz środlądowy, żeglarz morski i t. d.).

c) Ilość i jakość taboru żeglarskiego.

d) Kto kieruje wyszkoleniem żeglarskim (imię i nazwisko, zajęcie, stopień harcerski i żeglarski).

e) Program pracy żeglarskiej na 1934 r.

Termin do dnia 8 grudnia 1933 r.

8. Zwolnienie z przyrzeczenia i z Z. H. P. Zwalam z przyrzeczenia i z Z.H.P.: Mikołaja Siedlarczyka z Grodna, Olszewskiego Jana, Koszadę Edwarda, Brusia Zygmunta — wszyscy z Bielska Podlaskiego.

Zwalam z przyrzeczenia i usuwam z Z. H. P.: Olszewskiego Jerzego, Olszewskiego Romualda, Ku-

ryłkę Stefana, Inojewicza Adama, Weremeja Jana, Badziurę Aleksego, Słusznisa Stanisława — z Bielska Podlaskiego.

9. Urlopy dla nauczycieli — uczestników kursów zachowawczych w Nierodzimiu. Ministerstwo W.R. i O.P. pismem z dnia 26 października r. b. Nr. I WF-3425/33 zezwoliło na udzielenie płatnych urlopów nauczycielom szkół powszechnych, pragnącym wziąć udział w kursach dla Instruktorów Zachowawczych w okresie od 1.X. do 15.V. 1934 r., pod warunkiem, że Kuratorjum przeprowadzi ścisłą selekcję wśród kandydatów i uwzględni zgłoszenia tych nauczycieli, którzy są obznajmieni z metodą i pracami harcerskimi, posiadają odpowiednie zalety osobiste i zdolności organizacyjne, wykazują wyraźną postawę obywatelską w życiu społecznym i będą mogli być odpowiednio użyty.

Stosownie do terminarza i rozdzielnika kursów ustalonego Rozkazem Naczelnika Harcerzy L. 14/33 z dn. 20.IX.33 dla Chorągwi Białostockiej został przewidziany zasadniczo termin od dnia 15 lutego do do 25 lutego 1934 r. Wyjątkowo na B. N.

Miejsce 8. Bliższe szczegóły w Wiadomościach Urzędowych Nr. 8.

10. Zlecenie na przejazd dla uczestników kursów zachowawczych w Nierodzimiu. Państwowy Urząd W.F. i P.W. pismem z dn. 17.X. r.b. (255-2/spół.) komunikuje: „W terminie od 4.X. do 1.VI.34 organizowane będą w Szkole Instruktorów Zachowawczych w Nierodzimiu (poczta i stacja Skoczów) kursy Kierowników Gromad Zachowawczych dla nauczycielstwa i członków Z.H.P. Uczestnicy tych kursów mają prawo przejazdu koleją w klasie III pociągów osobowych na podstawie zleceń na przejazd. Zasada: Uzup. do P.S. 245-19 rozdz. XV-a.“

11. Harcerz zdobywcą Atlantyku. Druh Władysław Wagner z drużyny Żeglarskiej w Gdyni przepłynął na małym jachcie „Zjawa“ Atlantyck — dobijając do wybrzeży południowej Ameryki.

12. Zbiórka na statek szkolny Z.H.P. Druh Naczelnik Harcerzy wydał odezwę do całego harcerstwa w sprawie zbiórki na statek szkolny Z.H.P. Specjalnie stworzony Fundusz Żeglarski gromadzi pieniądze na zakup morskiego statku. Szybkie zareagowanie na powyższą odezwę jest moralnym obowiązkiem każdego harcerza, a szczególnie wodnego. Spieszmy wszyscy bez wyjątku na apel. Jeśli każdy z nas da 1 zł., będziemy mieli własny statek szkolny, będziemy mogli szkolić swych instruktorów, szerzyć wśród młodzieży wiedzę żeglarską i budzić umiłowanie morza.

Wszelkie wpłaty należy wnosić na P. K. O. — konto Nr. 14-188 Fundusz Żeglarski Głównej Kwatery Harcerzy.

13. Pismo „W kręgu Wodzów“. Druh Naczelnik Rozkazem L. 15/33 z dnia 16.X.33 poleca, by każda drużyna i gromada zachowawcza obowiązkowo prenumerowała od dnia 1 stycznia 1934 r. pismo „W Kręgu Wodzów“. Adres: Katowice, ul. Szafranka konto P.K.O. 305-330.

Czuwaj! „Ruch — to życie!“

Leonard Mokicz

haremistrz i Komendant Chorągwi

DZIAŁ PROGRAMOWY

Program pierwszego roku pracy zastępu. (chłopców)

Kochany zastępowy! Niech Cię nie przestrasza wielkość tego planu, niech Ci się nie wydaje niemożliwym przeprowadzenie tegoż — masz siły, chłopcy twoi chcą być im przewodzą, więc bierz ich w garść i łam trudności.

Przedewszystkiem staraj się utrzymać kontakt z życiem. Ładne były przygody bohaterstwa Skrzetuskiego, Kmicica, Wołodyjowskiego, lecz jak trudne jest ich naśladowanie w dobie dzisiejszej! Otwórz oczy, słuchaj co gazety codziennie przynoszą o bohaterskim ratowaniu taterników, zawieszonych między niebem a ziemią, o ratowaniu zasypanych górników — przez kolegów, o ratowaniu marynarzy niemieckich przez nasz statek Kościuszko. A kapitan Skarżyński, który przeleciał na małym piórku przez Atlantyck, a młodociany, bo 23 letni płk. Lis-Kula i wielu, wielu innych!

Po pracy —
odpoczynek,

Po trudach —
r a d o ś ć!

POD AUGUSTOWEM

Obejmuj szerszy świat — tam znajdziesz bohaterstwa Amundsena, Byrda, Nansena, kapitana i telegrafisty z Titanica i t. p. To będą przykłady rzeczowe i rzeczywiste. Idź z życiem: gdy chłopcy na zbiórkę przyszli pod wrażeniem jakiegoś wypadku w szkole, w domu, czy w świecie lub z kina, teatru — nie zmuszaj ich do węzłów, obliczania odległości, nie wygłaszaj gawędy na temat prawa, ale porozmawiaj z nimi na ich temat aktualny, oświeć ich go ze strony harcerskiej, zagadnij ich „co w takim wypadku uczyniłby harcerz“.

Nie rób zbiorów schematycznych, lecz naginaj je do okoliczności.

Umyślnie ominałem tu instytucje patronów; wstaw to w program swój, mniej więcej wtedy, gdy przypadnie rocznica Jego działalności lub śmierci. Podaj ich charakterystyczne szczegóły z życia. Podaj epizody, które będą wypukły jego charakter, stałość, poświęcenie — gdyż do takich cnót dążymy, my, harcerze.

Dlaczego on jest naszym patronem? jaki daje nam wzór?

Pamiętaj zawsze coś przeczytać przed zbiórką, byś miał temat do rozmowy. Chłopcy wszystko szybko przejmują, a jeśli ty nie będziesz pracował nad sobą to cię wnet prześcigną,

Niektóre działy będą dla ciebie nie do zrealizowania nie znamy twych warunków pracy — lecz stwórz inne, odpowiadające ci bardziej. Program ten zawiera pewne wytyczne z ideologii, umiejętności harcerskich i wychowania fizycznego odpowiadające stopniowi młodzika (III) — z nich możesz opracować programy zbiorów.

Wrzesień

- 1 pkt. Przygotowanie i nominacja zastępowego.
- 2 „ Ogłoszenie o organizującym się zastępie.
- 3 „ Przyjęcie nowych członków.
- 4 „ 1-sza zbiórka — to wycieczka za miasto (ćwiczenia, gry, które dadzą obraz przyszłej pracy — grze w drużynie. Ewentualnie przepro-

wadzenie próby przyjęcia chłopca do drużyny — patrz „Czuj Duch“).

5) pkt. Chcesz być harcerzem? od dziś zaczniesz być błędnym rycerzem, szukającym sposobności wyświadczenia przyjacielskiej usługi (dobrego uczynku).

Co to jest przyjacielska usługa? To uśmiech na twarzy i ochoce spełnienie obowiązków; to zamknięcie kurka wodociągowego na dziedzińcu szkolnym, chociaż za wodę nie płacę; to oddanie zabawki siostrze, bratu akurat wtedy, gdy sam się chciałem bawić; to ubezpieczenie otwartego okna przed nagłym zamknięciem i stłuczeniem, chociaż jabyłem za to nie odpowiadał i t. p.

Październik

1. Ideologia.

Prawo: gawędy na temat 1, 2 i 7 pktu prawa. W gawędach jako konkluzję dochodzić do prawa harc., a nie odwrotnie: podawać prawo, a potem objaśniać je.

Z gawędy prawo powinno wynikać. Tematy co chcemy od wstępujących (prawdomówność cywilna odwaga, pogoda ducha). Postanawiamy być

harcercami. Krótkie opowiadanie spełnienia obowiązków wobec Boga i Polski (1 pkt. prawa). Opowiadanie o klamiącym pastuszkowi owiec i o wilku; charakterystyczne szczegóły z życia Zawiszy Czarnego — dlaczego zginął? (2 pkt. prawa), np. opowiadanie o umierającym ojcu, synach i różgach. Jednością silni. Posłuszeństwo i karność (natychmiastowa, chętna, bez uwag) wobec wszystkich przełożonych (7 pkt. prawa).

Godło zastępu. Wybrane godła zastępu, koloru, zawołanie, życie i zwyczaj godła zastępu. W czym naśladować godło zastępu? Ostrość zmysłu i orientację zwierząt. Harcerz musi dążyć do takiego wyrobienia. Podpisywanie się godłem. Pieczętka z korka, gumy, linoleum.

2. Umiejętności harcerskie.

Organizacja drużyny. Drużyna, gromada, podział na zastępy. Drużynowy, przyboczny, ich adresy.

Ocenianie odległości i wysokości w małych wymiarach (mtr. i cm.), własne wymiary (długość stopy, rozwartość palców).

Gry: obliczanie na oko długości i wysokości stołu, szafy, drzwi, ściany, zeszytu i t. p. Sprawdzanie zapomną miary.

Śpiew. Nauczyć się dobrze śpiewać: „Niechaj wesolo zabrmi nam echo“ (3), „Wszystko co nasze“ (2) „Gdy po ćwiczeniach“ (2) Na grudzień ogłasza się konkurs śpiewu.

Warunki: prześpiewać dwie piosenki oraz jedną nową.

Pokazy. Przygotować mały pokaz na zbiórce drużyny. Inscenizacja pieśni, pantomina, zdrowy żart (Płomyk).

Przyrodznawstwo. Jeśli pogoda pozwoli zbiórki urządzać za miastem. Oglądanie, podchodzenie wiewiórek, w ślad za myszą, zającem, po śladach konia.

Musztra. Wytlumaczyć dokładnie postawy i ruchy: baczność, spocznij, zbiórka w szeregu (Równanie, krycie, odstęp, odległość, pierwszy szereg staje 3 kroki za dowódcą). Kolejno odlicz, raportowanie. Wymagać bezwzględnie szybkiego i dokładnego wykonania. Musztra to nauka precyzji.

3. Wychowanie fizyczne.

Sprawność fizyczna. Zrobić małe zawody i wpisać wyniki do książeczki zastępu (Skok wzwyż, z miejsca, z rozbiegiem, skok w dal z miejsca, z rozbiegiem, bieg 50 metr., rzut kamieniem 150—200 gr. lewą i prawą ręką).

Strzelanie. Rzucanie do celu na odległość 10 metr. do tarczy 50 cm.

Gry. Na każdej zbiórce musi być kilka gier pokojowych i ruchowych. Urządzać gry ruchowe, zręcznościowe, rozwijające pamięć, słuch, dotyk, powonienie, spostrzegawczość.

U W A G I:

Zastępcy przeczyta w ciągu miesiąca: System zastępowy — Philipsa, Gry i zabawy — Szydłowskiego, Gry i zabawy — Grodecka — Zwolakowska, Chłopców należy tak nastawić, by po miesiącu było widać wpływ drużyny na nich (lepiej się uczą, są więcej obowiązkowi, punktualni). Jeżeli właśnie w ciągu pierwszych miesięcy nie będzie u nich wi-

dać pracy nad sobą, to szkoda dalszej roboty. Pojęli widocznie tylko formy bez uchwycenia treści. Strzeż się tego zastępowy!

Gry kształcące zmysły stale zmieniać, urozmaicać, stare przerabiać, utrudniać, podawać własne nowe kombinacje; Kim i t. p. to nie tylko zabawa, to musztra zmysłów.

Posłuszeństwo i karność muszą być demonstrowane przede wszystkim przez zachowanie się zastępowego wobec drużynowego (służbowość, oznaki czci, natychmiastowe spełnienie rozkazów, odpowiednie wyrażanie się poza jego obecnością).

Pamiętać o nabożeństwach październikowych.

Zastęp zaznajomi z czasopismami harcerskimi, odczytywać na zbiórce, dyskutować na tematy w nich poruszone.

Listopad.

1. Ideologia.

Prawo. Gawędy na temat braterstwa, uczynności, poświęcenia się, rycerskości (3, 4, 5 pkt. prawa). Pomoc samarytańska w obozie, pomoc przy gaszeniu ognia (konkretne wypadki). Uczynność, uprzejmość, grzeczność — ideały harcerskie (służba Bogu, Ojczyźnie, bliźniemu). Rycerz a harcerz. Typowi rycerze: Skrzetuski, Poniatowski, Piłsudski, Lis-Kula i t. p. Zailustrować to faktami. Utrzymanie godności osobistej, związek godności z prawością i charakterem.

Powstanie listopadowe: opowiedzieć, gorzej przeczytać, kilka wspomnień z walk powstaniowych. Charakterystyczne szczegóły z życia bohaterów tych czasów: Bem, Czwartacy, Weterani.

Godło zastępu. Dalsze przyczynki do życia i zwyczajów godła. Naśladowanie jego cech. Niech wilki będą wilkami, a niedźwiedzie — niedźwiedziami. Bogata literatura: Kipling, London. Chłopczy muszą sami starać się jaknajwięcej dowiedzieć o swem godle.

Odznaki harcerskie Z.H.P. Sznurki służbowe w drużynie, lilijka, krzyż, sprawności. Stopnie młodzieży i ich rozróżnianie, ich znaczenie i wartość.

Ocenianie. Czasu, ilości w małych wymiarach. W tych grach muszą przyjść chłopcy do pewnej wprawy i doskonałości. Pamiętać o programie października, notować wyniki.

Plan alarmowy. Na co go mamy? Co kształci (szybkość, gotowość, orientację). Ułożyć plan w zastępie. Ogłosić ćwiczenia w mieście lub poza przy pomocy planu alarmowego.

Praca ręczna. Zbudować domki dla ptaków, żerowiska zimowe, zrobić kilka ramek z tektury, wycinać figurki, półeczki. Pamiętać o gwiazdce dla rodziców.

Śpiew. Nauczyć się śpiewać: Przy świetle, które (1), „Kto raz się wzniosł na szczyty“ (2), pamiętać o konkursie śpiewu.

Pokazy. Drużyna w grudniu urządza gwiazdkę. Przygotować śpiewy (kolędy i pokazy). Pamiętać o przyozdobieniu choinki.

Musztra. Wytlumaczyć dokładnie ruch i postawy: „Równaj w prawo“, „na prawo patrz“, „do dwóch odlicz“, zwroty w miejscu, (w lewo, w prawo, w tył), ukłon w mundurze, w cywilu. Dokładne i szybkie wykonanie. Powtarzać stale program za październik.

3. Wychowanie fizyczne.

Strzelanie. Rzucanie piłką do celu, odległość 12 mtr. tarcza 50 cm.

Gry. Na każdej zbiórce przeprowadzić kilka gier, przede wszystkim gry pokojowe, rozwijające zmysły.

U W A G I:

Zastępcy przeczyta odpowiednie rozdziały: „Harce młodzieży polskiej“ — Schreibera, „Czuj Duch“ — Lutosławskiego, „Rocznik 1928“ (Regulamin drużyny i oznaki Z.H.P.).

Zastępcy powinien zorganizować wieczorki towarzyskie zastępu w domach prywatnych, by więcej związać członków.

Na jez. Pomorze pod Sejnam, r. 1933.

Grudzień.

1. Ideologia.

Prawo. Gawędy zmierzające do 6, 8, i 9 punkta prawa. Dlaczego mamy ochronę przyrody? Co stało się po wybicciu wszystkich wróbeli we Francji? Opowiadania ciekawe charakteryzujące celowość w przyrodzie. Dewiza życiowa: uśmiechnij się. Nie sztuka być wesołym w dobrych warunkach, ale w przeciwnościach zachować równowagę. Nim zaklniesz, wybuchniesz gniewem — dolicz do 10-ciu. Oszczędność — to nie tylko oszczędzanie niepotrzebnych pieniędzy, lecz oszczędzanie czasu swego i innych. Założenie książeczki oszczędnościowej w P.K.O. Nawet i biedny może być ofiarny. Niemasz nic — daj trochę swego czasu dla dobra ogółu.

Indianizm. Przeczytać i opowiedzieć ciekawe szczegóły z życia Indian, naśladować ludzi żyjących na łonie natury (Maj, London, Cuoper, Kipling), ćwiczyć się w prawdomówności, braterstwie, prostocie, odwadze. Polscy Indianie — zagończycy, lisowszczycy. Wpływ indianizmu na skauting. Obozownictwo. Zastęp może stworzyć tajny alfabet obrazkowy. Opowiedzieć coś ciekawego z historii skautingu, zlot w Birmingham (Polska reprezentacja).

2. Umiejętności harcerskie.

Organizacja Związku. Hufiec, Chorągiew, G.K.H., rozległość terenowa, nazwiska komendantów i ich oznaki służbowe.

Ocena. (patrz programy poprzednie z października i listopada). Chłopcy winni wykazać pewne wyniki.

Tropienie — przechadzka do lasu i wyszukanie śladów zająca, wiewiórki, sarny, wrony, psa, człowieka. Ćwiczenia: ucieczka sybiraka, wyprawa na bieguna.

Przygotowanie gwiazdki — przygotowanie pokazów i pieśni na opłatek drużyny.

Praca ręczna. Budowa żerowisk, upominków na gwiazdkę dla rodziców oraz na opłatek dla członków drużyny.

Śpiew — nauczyć się dobrze śpiewać: „Szyd-

wach“ (1), „Przy ognisku gwarzy“ (2). Na opłatkach drużyny rozstrzygnięcie konkursu śpiewu.

Musztra. Dokładnie wytłumaczyć postawy i ruchy: zbiórka w szeregu, w dwuszeregu, w rzędzie, w dwurzędzie, meldowanie oddziału. Stale powtarzać poprzedni materiał. Dbać o dokładność i szybkość.

3. Wychowanie fizyczne.

Gry (patrz programy poprzednie). Stale wybierać nowe gry; stare, znane urozmaicać. Urządzać gry — walki śnieżne, wyprawy, wycieczki zimowe. Korzystać z wakacji.

Sporty. Ogłasza się zawody łyżwiarские na styczeń — warunki: 1) wszyscy ślizgają się, 2) bieg na 500 m., 3) jazda zespołowa (wąż), (ad. 2) liczy się czas biegu ostatniego). Gdy tylko pogoda zezwoli wychodzić na lód i na saneczki.

U W A G A:

Zastępcy przeczyta: 1) Szkoła Harcerska — Sedlaczka (nowe wydanie). Nie zapominać o życiu towarzyskim zastępu. Iść z chłopcami na koncert, do teatru, do muzeum. Zastępcy musi zwracać uwagę na postępy w nauce członków zastępu.

Mamy własne pisma, zastępcy zaznajomi z nimi („Na tropie“, „Harcerz“, „W Kręgu Wodzów“, „Czuj Duch“, „Skaut“, „Harcerski Zew Kresowy“). Powinien znaleźć się conajmniej jeden, który zaprenumeruje jedno z podanych pism. Może cały zastęp wspólnie? Spełnij swój obowiązek organizacyjny i zajmij się z zastępem kolportażem.

Styczeń.

1. Ideologia.

Prawo — nie może być harcerzem ten, kto nie jest czystym (zewnątrznie). Unikanie dwuznacznych dowcipów. Jaki sens ma przeklinanie? Ujemne skutki palenia i picia dla młodych organizmów. Osłabienie woli i charakteru. Palenie i picie jest okazaniem na zewnątrz, że harcerz zrywa z Związkiem, ta część prawa nie jest ani najważniejszym, ani jedynym punktem (10 pkt. prawa).

Przyrzeczenie. Przyrzeczenie jest dobrowolne zobowiązaniem się wobec innych, że dojdzie się wytkniętą drogą; to zmanifestowanie nazewnątrz swych dążeń, swej woli; to wtajemniczenie, akt przystąpienia do Związku braci-harcery, to pasowanie na rycerza.

Powstanie styczniowe. Podać kilka ciekawych szczegółów z walk powstańczych. Scharakteryzować jakiegoś bohatera narodowego z tych czasów. Jakie cechy harcerza w nim widzimy? Postanawiamy go naśladować. Weterani, salutowanie ich, pomoc i użyteczność dla nich.

2. Umiejętności harcerskie.

Organizacja Związku. Przewodniczący, Naczelnik G. K. H. (nazwiska, oznaki służbowe).

Węzły. — przydatność węzłów i ich zastosowanie: „płaski“, „rybacki“. Nauczyć zakańczac line, naprawić line. Porządnie związać liny. Zastosować przy pierwszej okazji poznane węzły.

Praca ręczna. — patrz grudzień. Zajmij się snycerstwem. Jeden nożyk i deseczka miękkiego drzewa. Pomyśl, spróbuj.

Lewa ręka. Przerobić ćwiczenia wprawiające lewą rękę. Podpis, rysowanie godła, przez przepisywanie kilku słów, wbijanie gwoździ w deskę, cięcie piłą, rzucanie piłką — śnieżką do celu i t. d.

Przenoszenie meldunków — przeprowadzać gry wyrabiające orientację w mieście oraz znajomość znaków, regulujących ruch.

Śpiew — przeciwyczyć nowe następujące pieśni: „O Panie Boże“, (1) „Wieczorna gawęda“ (2), „Hej tam z góry“ (3). Śpiewać oczywiście i inne piosenki. Przyjąć jakąś pieśń, jako hymn zastępu.

Musztra — przerobić następujące ruchy: „oddział kierunek na... marsz“, „oddział stoj“, dowolny i równy krok, „do defilady“.

3. Wychowanie fizyczne.

Gry — na każdej zbiórce przeprowadzać gry pokojowe. Jak tylko można, także i na dworze gry zimowe i śnieżne.

Sporty — uprawiać sporty zimowe. W końcu stycznia rozpocznie się rozstrzygnięcie konkursu łyżwiarzkiego. O ile warunki zezwolą urządzi się konkurs saneczkowy między zastępami, połączony z kuligiem.

UWAGA:

Zastępowy przeczyta: z Ojczyzny — Chrzanowski.
Życie towarzyskie zastępu. Zastępowy doloży wszelkich starań, by chłopcy mieli conajmniej dostateczne świadectwa. (d.c.n.)

Harcerskie sposoby zdobycia pieniędzy

Doskonale to wiemy i odczuwamy na własnej skórze jak to trudno w drużynie bez pieniędzy. Chcesz wysłać jakiś pilny list służbowy — niema pieniędzy na znaczek, chcesz

zaprenumerować jakieś piękne i ciekawe pismo harcerskie dla drużyny — niema pieniędzy, kupić sprzęt do izby — też niema tyle pieniędzy, a cóż dopiero mówić o obozie?

Na pomoce K.P.H. nie zawsze można liczyć, gdyż ono ma tyle drużyn, że o zasileniu wszystkich wydajnie mowy być nie może, a zresztą, punktem honoru każdej drużyny winna być samowystarczalność.

Aby tą samowystarczalność osiągnąć musi każdy drużynowy wraz z opiekunem i radą drużyny opracować poza całorocznym programem pracy, PROGRAM ROCZNY racjonalnego i stałego ZAROBKOWANIA DRUŻYNY.

Postaramy się ułożyć taki ogólny program z którego każdy drużynowy mógłby coś dla swojej drużyny wybrać i to prawie niezależnie od wszelkich lokalnych warunków. Są to przykłady, a Waszą rzeczą jest ten program jeszcze rozwinąć.

Styczeń. Okres bardzo odpowiedni do wystawienia Jasełki, nprz. na scenie szkoły. Jest nawet „Szopka Harcerska“ Brauna.

Zastęp starszych chłopców przygotowuje krótką szopkę (musi być bardzo żywa, wesoła i połączona z muzyką) i, wykorzystując ferie świąteczne, wyrusza w wędrowną po okolicznych wsiach, (w 1929 r. zastęp seminarjalnej drużyny z Łomży, zdobył w ten sposób około 150 zł.). Można na to świetnie wykorzystać obóz zimowy drużyny, a w zamian za przedstawienia, ze względu na ciężkie obecnie położenie wsi, przyjmować równoważnik pieniędzy w postaci produktów żywnościowych, potrzebnych wam na obozie.

Luty. Drużyna wyrabia smar do nart i sprzedaje go po cenach konkurencyjnych narciarzom (można to stosować przez cały okres śniegów). Urządzenie akademii morskiej (przeznaczając pół dochodu na budowę floty narodowej, a połowę na kajaki drużyny).

Okres karnawału należy wykorzystać na urządzenie zabaw tanecznych, pamiętając o tem aby goście bawili się tak, jak na żadnej innej.

Mając dużo nart lub saneczek, urządźcie ich wypożyczalnię.

Marzec. Na zakończenie karnawału urządźcie tak zwanego „śledzia“, zabawę z całym szeregiem atrakcji (wypędzenie karnawału, uroczyste wkroczenie śledzia, sprzedaż dowcipnie zrobionych klocków w postaci główek śledzia).

Na święta wielkanocne możecie zająć się rozsprzedażą, przez siebie wydanych, pocztówek świątecznych o motywach harcerskich.

Kwiecień. Czas bardzo odpowiedni na urządzenie przedstawienia drużyny.

Maj. Jeżeli pogoda odpowiednia — urządźcie majówkę w pobliskim lesie.

Urządźcie wystawę prac drużyny wraz z kiermaszem (możecie wziąć w komis prace innych drużyn do rozprzedaży, biorąc od rzeczy sprzedanych pewien procent).

A może jakiś efektowny pokaz na świeżem powietrzu przyniesie wam dochód?

Czerwiec. Radziłbym w drużynach szkolnych, w tych ostatnich 2 tygodniach roku szkolnego, pozostawić czas chłopcom na ich sprawy szkolne, a sobie na ostateczne załatwienie spraw obozowych.

Drużyny pozaszkolne mogą urządzać matche płatne gier i t. p.

Lipiec—sierpień. Drużyny w obozach—zarobkowanie przez urządzenie, krótkich i przystosowanych do wsi, przedstawień (można część dochodu ofiarować na cele kulturalne miejscowości).

Zbieranie ziół lekarskich. W tej sprawie postaramy się porozumieć z firmą Roman Hetner, Warszawa Al. Jerozolimskie 65 i w jednym z następujących numerów podamy Wam szczegóły.

Wrzesień. Utworzenie na terenie swej szkoły stałych warsztatów dochodowych, jak: antykwariat, sklepik, bufet, introligatornia, stolarnia lub t. p.

Październik. Przedstawienie lub wieczornicę harcerską, osnutą na tle przeżyć obozowych, tak zwaną „Rewję Obozową“ (Match ping-pongowy, wejście płatne.)

Listopad. Akademia lub odczyty na temat rocznicy odzyskania niepodległości. A może nikt w tym czasie nie urządza przedstawienia osnutego na tym tle, lub na tle powstania listopadowego? Wykorzystać moment.

Grudzień. Urządzenie na dzień św. Mikołaja zabawę dzieciinną dla dzieci zamożnych rodziców z wejściem płatnym, (zdobyte pieniądze przydadzą się wam na urządzenie choinki dla biednych dzieci).

W czasie świąt — też zabawę dla zamożnych dzieci, z tańcami. Dzieci przychodzą z opieką, która płaci podwójnie. Zabawę urozmaicić wyborem króla i królowej, dworu i t. p. atrakcjami.

Tyle co do rozplanowania sobie zarobkowania. Rzecz oczywista, że każdy drużynowy ułoży go sobie odpowiednio do swoich warunków lokalnych, i nie będzie na pracę drużyny patrzył pod kątem tylko zarobkowania.

Na zakończenie podaję kilka rzadziej stosowanych sposobów zarobkowania, mimo, że przy odpowiednim ich poprowadzeniu mogą przynieść duży dochód.

Hodowla pieczarek. Dokładnego opisu dawać nie będę, odsyłając zainteresowanych do samouczka „Hodowla pieczarek“—prof. Teodorowicz lub wprost do niego pod adresem: prof. Teodorowicz, Poznań, pl. Bernadyński, gimn. Marji Magdaleny. Hodowla polega na wyszukaniu czystej, ciepłej, z równomierną wentylacją piwnicy, założeniu w niej, z dobrze ułożonego i ubitego końskiego nawozu, zagonków, w które pikuje się zalążki pieczarek.

W ten sposób zasadzone zagonki nakrywa się matami i po dwu tygodniach ujrzymy rezultaty naszej pracy w postaci mnóstwa maleńkich pieczarek.

Pamiętajcie tylko zawsze, że każdą waszą pracą musi cechować sumienne wykonanie, by nie poderwać zaufania do prac harcerskich!!!

Wodzom Gromad Zuchowych — (Gry)

Podstawą pracy zuchowych są gry najróżnorodniejszego rodzaju.

Nadchodzi okres zimowych harców gromad, które ze względu na nieodpowiedni stan pogody zmuszeni jesteśmy przenieść na teren świetlicy. Wódz niejeden i nieraz stanie, po wyczerpaniu znanych sobie gier, przed pytaniem: „co teraz?“. Wtedy niech mu przyjdzie z pomocą nasz „Zew“, w którym znajdzie coś niecoś z mniej znanych gier świetlicowych.

1) Dobry — zły sąsiad.

Krzesał wzgl. ławki rozstawia się w koło, ewent. wzdłuż ściany. Wszyscy za wyjątkiem jednego zajmują miejsca siedzące.

Z 15 metrów kw. można uzyskać przez pół roku pieczarek na sumę — 150 zł. Uważam, że na taką sumę każda drużyna miałaby ochotę.

Antykwariat. Przed końcem roku szkolnego skupywać od kolegów używane podręczniki szkolne i sprzedawać je później młodszemu kolegom. Trzeba się przedtem upewnić w kierownictwie szkoły, jakie podręczniki będą nadal, oraz w antykwariacie czy księgarni jakie tam dają ceny.

Wygodniej ze względu na mniejsze ryzyko jest branie książek tylko w komis, usuwa to niebezpieczeństwo pozostania, że tak powiem, „na piasku“, na wypadek zmiany podręczników.

Herbaciarnia—bufet. Uzyskawszy pozwolenie kierownictwa szkoły na założenie bufetu, wyznaczamy jednego lub dwu harcerzy na gospodarzy i puszczonego interes w ruch. Zawieramy umowę z piekarnią na stałą dostawę pieczywa, z zastrzeżeniem zwrotu niesprzedanego. Wodę i mleko gotuje nam, za pewnym wynagrodzeniem wodna i sprzedajemy, zarabiając po kilka lub kilkanaście zł. miesięcznie. Nie stańcie się tylko „paskarzami“.

Ziemna ślizgawka. Jeżeli nie będziemy mieli konkurencji, w postaci ślizgawek naturalnych i sztucznych, warto urządzić ślizgawkę ziemną lub wynająć na nią staw.

Uzyskawszy teren na ślizgawkę ziemną (boisko szkolne), zabieramy się do jej urządzenia. Zrównujemy wszelkie nierówności i okalamy nasypem z piasku lub ubitego śniegu, następnie najlepiej przy pomocy sikawki, wypożyczonej od straży ogniowej, zalewamy plac wodą. Po paru dniach zmarznięty już podkład wody, zlewamy nową, gdy ta zmarznie ślizgawkę mamy gotową.

Magistrat napewno was zwolni od podatku a propagandą zajmą się sami chłopcy. Przyjemną atrakcją będzie ustawiony gdzieś z boku gramofon o potężnym głosie i światło elektryczne. Nie zapomnijcie też o ławeczkach do zdejmowania łyżew i o wieszakach na palta i okrycia.

Możecie też przyjmować łyżwy do ostrzenia.

Codzień wieczorem, gdy już niema gości, zamiotłwszy wpród lód, trzeba zlać go wodą równomiernie. Po każdym śniegu trzeba go zmieść.

Jedyny większy kłopot—to wynalezienie odpowiedniego człowieka do pobierania opłat za ślizgawkę.

Podaję tych parę uwag w nadziei, że choć jedną z nich zużytkujecie z korzyścią dla waszej drużyny.

Ż U B E R.

Jeden zuch stoi w środku i zarzuca siedzących pytaniami: „Czy jesteś zadowolony ze swego sąsiada?“ Jeśli od zapytanego otrzyma odpowiedź: „Jestem zadowolony“—stawia to pytanie innemu.

Jeśli zapytany odpowie, że nie, zuch w kole stawia pytanie: „A kogo chciałbyś mieć za sąsiada?“

W odpowiedzi podaje się imię jednego z zuchów siedzących w kole. Wymieniony kandydat na „dobrego sąsiada“ biegnie wówczas na miejsce mu zaofiarowane, zły sąsiad stara się wówczas zająć jego miejsce, a zuch stojący w kole wykorzystuje moment zmiany miejsc aby zająć jedno z nich dla siebie.

Kto, z tej trójki miejsca sobie nie znajdzie, idzie do środka i sam zadaje pytania.

Zuch w kole musi znajdować się pośrodku koła, bo inaczej—ani dobry, ani zły sąsiad—nigdy przed nim nie zdążą zająć miejsca wolnego.

Przed grą należy umówić się, czy złym sąsiadem ma być zuch z lewej czy z prawej strony zapytawanego.

Wartość wychowawcza gry: Rozwija się szybkość decyzji i zwinność ruchów.

2) Biedne uszy.

Rozmieszczenie—rząd: Zuchów 6—12.

Zuch stojący na czele rzędu ma „biedne uszy”. Zasłania sobie lewe lub prawe ucho rękoma tak, aby ucha nie było widać, przyczem nie wolno mu się odwracać.

Ktoś z zuchów z rzędu, szybkim a delikatnym ruchem uderza tego zucha po rękach i wraca szybko na swoje miejsce.

Uderzony po otrzymaniu uderzenia odwraca się i ze sposobu zachowania się i min osób w rzędzie, musi odgadnąć kto go uderzył.

Osobę, którą podejrzewa o uderzenie, bierze za ucho i prowadzi na swoje miejsce, na czoło rzędu.

O ile zgadł, następuje zmiana ról i zabawa toczy się dalej. Gorzej jest o ile okaże się, że zgadujący omylił się. Zuch niewinnie posądzony, odpłaca się pięknem za nadobne; bierze za ucho krzywdziciela i oprowadza dokoła całego rzędu dwa razy. Zabawa trwa dalej.

Gra wzbudza dużo śmiechu i radości, bo śmiałków przybywa, a ponadto rosną pomysły, jak zgadującego wyprowadzić w pole.

Wartość wychowawcza — obok szybkości i zręczności ruchu, wyrabia się zdolności mimiczne, podobna odwagę.

3. Wrony—wróble. (odmiana gry „Dzień i Noc”)

Rozmieszczenie—dwa szeregi stojących na przeciw, twarzami do siebie. Maximum 16—20 zuchów—jeśli na sali.

Nakreśla się linię kredą przez środek sali, równoległą do ścian sali.

Zuchów dzielimy na dwie grupy (po szóstce, lub po dwie), ustawiamy wzdłuż linii w dwu szeregach, zwróceniem twarzami do siebie. Z boku stoi Wódz i wywołuje. Daje on jednej grupie nazwę: Wrony, drugiej: Wróble. (Krowy—Kruki, Noc—Dzień)

Na okrzyk Wódza: Wrony! zuchy nazwane Wronami gonią, zuchy—Wróble uciekają. Pościg odbywa się do ściany, która jest meta, względnie do nakreślonej w odległości 2—3 metrów przed ścianą linii (o ile sala jest dość duża)

Na okrzyk: Wróble!—Wróble gonią. Wrony uciekają. Złapani odchodzą na bok lub przechodzą do grupy tych, którzy ich złapali. Wódz powinien orjentować się, kiedy i którą grupę wywołać, by jednej z nich nie krzywdzić.

Podobieństwo nazw powoduje najkomiczniejsze sceny. Za złapanego uważa się uderzony lekko w plecy.

Wygrywa ta partja, która wylapie pierwsza.

Wartość wychowawcza: wyrabia się sprawność biegu, szybką reakcję na hasło.

4) Wojna z watą.

Rozmieszczenie — wszyscy siedzą dokoła stołu.

Jeden z zuchów bierze kłaczek waty i podrzuca go do góry tuż nad środkiem stołu.

Zuch, nad którym wata opada, jest obowiązany zdmuchnąć watę wyżej w górę, a jeszcze lepiej w bok w stronę sąsiadów. Sąsiedzi nie żałują również płuc, by watę od siebie odpędzić.

Osoba przed którą upadnie wata na stół, daje fant.

Do odpędzenia waty nie wolno używać rąk. Zdmuchnięcie waty do tyłu powoduje przerwę w grze.

Zabawę tę można prowadzić również pośrodku izby, stojąc lub siedząc w kole. Fant daje ta osoba, w pobliżu której upadnie wata.

Wartość wychowawcza: ćwiczy się uwagę i orientację w odległości.

Odmiana. Konkurs piórek.

Każdy z zuchów otrzymuje piórko, bądź kłaczek waty. Na dany sygnał podrzuca je do góry i, odpowiednio dmuchając, stara się utrzymać jaknajdłużej w powietrzu.

Książki, książki, książki...

Niema zuchów bez Gromady, Gromady bez Wódza, a Wódza bez dwu książek Druha Aleksandra Kamińskiego: „Antka Cwaniaka” i „Książki Wódza Zuchów”...

„Antek Cwaniak” przedstawia system, metodę i treść pracy, jej stosunek do harcerstwa, charakteryzuje ton i nastrój zuchowych zbiorów.

„Antek Cwaniak” wydany w roku 1932, zawierający 258 stron, to zarówno najmiłsza lektura dla chłopców, jak i najlepszy podręcznik — scenariusz pracy zuchowej dla drużynowych i zastępowych, konieczny podręcznik dla wódców zuchowych.

„Antek Cwaniak” to radosne przeżycie bandy małych urwisów, zorganizowanych w gromadę zuchową, to prawdziwe odzwierciedlenie pracy gromady, pracy takiej, jaką ona być powinna.

Druga książka, „Książka Wódza Zuchów”, wydana w 1933 roku, zawierająca 364 str. to encyklopedia dla wódza zuchowego, zbiór wiadomości praktycznych, potrzebnych do prowadzenia gromady.

Zawiera wszystko, poczynając od tłumaczenia pojęcia ruchu zuchowego i jego organizacji, wskazówek — jak zorganizować gromadę, zuchowych obrzędów, tajemniczych języków, ćwiczeń orientacji ćwiczeń wzroku, słuchu, węchu, dotyku, ćwiczeń orientacji ogólnej, zuchowych turniejów, ćwiczeń i gier w lesie, zimowych ćwiczeń i gier, majsterkowania, gawęd, piosenek, i tańców, a kończąc na szczyście pracy zuchowej — kolonji.

„Książka Wódza Zuchów” to podręcznik, który ma służyć wódcowi zuchów pomocą w układaniu zbiorów w lesie i w domu, w lokalu i w lesie, w mieście i na kolonji.

Obie te książki winny znaleźć się w każdej gromadzie zuchowej, będzie to najlepszą ręką i wyrocznią o przyszłej pracy gromady i jej rozwoju.

Książki te zostały wydane nadładem wydawnictwa „Na Tropie”, Katowice, ul. Szafranka 2, Domek Harcerski, konto czekowe P. K. O. 305.330. Cena książki: „Antek Cwaniak” — 5 Zł., „Książka Wódza Zuchów” — 6 Zł.

...Niema zuchów bez Gromady, Gromady bez Wódza, a Wódza bez tych dwu książek...

W CHORAĞWI HARCERZY

KRONIKA

Raźno ruszyliśmy w tym roku do pracy zaczerpnawszy sił z ostatniego lata. Rok bieżący 1933/34 ma być rokiem umocnienia się i zaprowadzenia wzorowego ładu na naszym podwórku organizacyjnym. W roku następnym zapowiedziana ofenzywa, ofenzywa na nowe „podboje”, którą poprzedzi Złot Chorągwi.

Już dziś pod sztandarem Chorągwi Białostockiej dwutysięczna armia harcerzy czeka na „Zew” — rozsiłana po terenie od granicy polsko-pruskiej po Bug w pięćdziesięciu środowiskach większych i mniejszych.

Zewsząd popłynęły meldunki o rozpoczęciu pracy, a w niektórych środowiskach (Białystok, Grodno) inauguracja nowego roku odbyła się b. uroczystość.

A w Komendzie Chorągwi narady. W dniu 8 października r.b. odbyła się VI Odprawa Grona Instruktorskiego Chorągwi przy udziale niemal wszystkich hufcowych i instruktorów z terenu, delegata Z.O. D-ha Sędziego Kulikowskiego, delegata Głównej Kwatery D-ha Hm. Kołaczka i Instruktorów Harcerskich przy Kuratorjach szkolnych w Brześciu n/Bugiem i Wjlinie: D-hów Hm. Niwińskiego i Łuczniaka i oczywiście Komendy Chorągwi z Komendantem Hm. Mokiczem na czele. Jako ważniejsze sprawy, które były przedmiotem obrad wymienić należy: sprawozdanie z akcji letniej Chorągwi za r. b., akcja kursowa podczas ferij zimowych 1933/34, współpraca z instruktorami harcerskimi przy Kuratorjach Szkolnych, oraz usprawnienie akcji wychowania fizycznego Chorągwi.

I tak: tegoroczna akcja letnia, mimo kryzysu, dającego się odczuć i u nas, wypadła dobrze. 47 i harcerzy spędziło lato w obozach, na kursach, czy wędrowkach. Trzeba dodać, że liczba ta była właściwie większą i wynosi ponad 500 harcerzy, gdyż bierzemy tutaj w rachubę tylko imprezy trwające od 5 dni wwyż przy 5-ciu przynajmniej uczestnikach, jak również nie wszystkie drużyny nadesłały raporty powakacyjne.

Kurs dla drużynowych, kurs dla wódców zuchowych, 4 kursy dla zastępowych, 6 obozów stałych przed namiotami, 5 obozów wędrownych (w tem 1 kolarski), 3 kolonie zuchowe, obóz żeglarski, 1 dłuższy spływ kajakowy i 2 krótsze, udział 12 harcerzy w Międzynarodowym Zlocie Skautów na Węgrzech (grupa kurpiowska), 3 harcerzy na kursach szubrowcowych G. K. H., 2-ch na kursach morskich w Gdyni. 13-tu na kursach p.w. — oto dorobek minionego lata zamknięty cyfrą 9732 harcerzami (rok 1932 8434 harcerzodni).

Podczas ferij zimowych Komenda Chorągwi, niezależnie od akcji poszczególnych środowisk, które wykorzystują ferje na krótkie kursy o charakterze nadzorskim, na kursy

W CHORAĞWI HARCEREK.

Niedźwiadna.

Czytając „Zew” dowiedzieliśmy się z kronik o życiu innych drużyn, zatem postanowiliśmy i my coś wspomnieć o sobie.

Otóż mieszkamy we wsi Niedźwiadna na pograniczu Prusko-Mazurskiem. W dniu 22-go października nasza drużyna po raz pierwszy obchodziła uroczystość przyrzeczenia. Na naszą uroczystość przybyła drh. Hufcowa — phm. Piekarowiczowa, ksiądz Dziekan — Gawędzki i drh. Ruszkowska, a także kilka osób nauczycielstwa.

Uroczystość rozpoczął Ksiądz Dziekan uroczystym nabożeństwem i kazaniem, które przemówiło nie tylko do naszych serc, ale i starszych. Po nabożeństwie drużyna wyruszyła na cmentarz kościelny, gdzie odśpiewaliśmy „Mazurek Dąbrowskiego”, potem drh. drużynowa złożyła raport drh. Hufcovej, która przemówiła do nas wzniosło i przejęła od nas przyrzeczenia, składane z wielkim przyjęciem i wzruszeniem, poczem nastąpiło przypięcie krzyża przez ks. Dziekana i phm. Piekarowiczową. Następnie drh. drużynowa — Zalcówna odczytała, pokrzepiający list od naszego księdza kapelana — Kina, który z ważnych powodów, osobiście nie mógł przybyć do nas.

W. F. i sporty zimowe, organizuje kurs dla drużynowych połączony z harcerstwem w Grodnie i kurs dla wódców zuchowych w Białymstoku. Poza tem Komenda Chorągwi podjęła myśl zorganizowania t. zw. zimowego obozu pracy, gdzie młodzież pozostająca bez pracy, wychowankowie szkół zawodowych i inni, — znaleźliby zajęcie przy warsztatach, oraz mieliby zapewnione wyżywienie.

Ustalono zasady ścisłej współpracy Komendy Chorągwi i Grona Instruktorskiego z Instruktorami przy Kuratorjach Współpraca pójdzie w kierunku umocnienia środowisk i ożywienia pracy drużyn szkolnych.

W czasie od 31.X. do 2.XI. r. b. odbyła się w Warszawie Odprawa Komendantów Chorągwi z udziałem Kierowników Wydziałów Komend Chorągwi i pilotów Chorągwi Na Odprawie był od nas obecny Komendant Chorągwi D-h Mokicz, oraz w trzecim dniu obrad poświęconym sprawom w. p. D-h Kowalski p. o. Pilota Chorągwi. Obradom przewodniczył p.o. Naczelnika Harcerzy D-h hm. Tomasz Piskorski. Zasadnicze kierunki pracy: rok bieżący — intensywne szkolenie starszyny, następny rok 1934/35 gruntowne przygotowanie się do zlotów narodowego i ogólnopolskiego, które odbędą się w Polsce w roku 1935, poczem ofenzywa na wszystkich odcinkach życia harcerskiego. Hasłem pracy na najbliższą przyszłość jest uczynność.

W niedzielę dnia 12 listopada r.b. Komendant Chorągwi zarządził zbiórkę alarmową białostockiego hufca harcerzy. Stało 162 druhów przy tradycyjnych „Trzech Dębach” w Zwierzyńcu. Raport, przemówienie Komendanta, chwila mileczenia pamięci poległych bohaterów, poczem „Rota” i przemarsz przed Pomnikiem Poległych Żołnierzy 42 p. p. W podniosłym nastroju uczczono Święto Niepodległości.

W uroczystościach w dniu 11 listopada r. b. drużyny wystąpiły licznie i sprawnie w Grodnie w liczbie 300, w Wołkowysku 150 harcerzy.

Dnia następnego Komenda Hufca w Wołkowysku zorganizowała strzelania na Odnakę Strzelecką. Do próby stanęło 22 harcerzy — z liczby tej 8 zdobyło Oznakę Strzelecką III klasy i 2-ch II klasy.

W dniach 8—10 grudnia r. b. czeka nas Odprawa Grona Instruktorskiego i Drużynowych Chorągwi. Komendzie Chorągwi opracowuje programy i zabiega, aby 3 dniowy pobyt w Białymstoku dał jaknajwiększe korzyści (pomysłała nawet o filmie harcerskim).

Drużynowi niechaj szykują się zawczasu, by licznie przybyć do Białegostoku jako wodzowie swych drużyn z dorobkiem pracy, pracy solidnej.

A. Ś. Białystok.

Dzień ten jest najważniejszym etapem w naszym życiu, dlatego utkwili nam głęboko w pamięci utwierdził nas jeszcze bardziej w wzniosłym wlocie orlim.

E. Budna
przyboczna

Dzień 11 listopada w białostockim hufcu harcerek

Kilka razy listopad przyniósł Polsce ważne wydarzenia. Zapisał się głęboko w pamięci i sercu Polaków. Nic też dziwnego, że na odprawie drużynowych w listopadzie padło pytanie jak czynem uczcić dzień wyzwolenia Matki-Ojczyzny. Postanowiono, aby każda drużyna na zbiórkę hufca dnia 11 listopada przysłała ze spełnionym czynem, ku chwale ojczyzny.

W szary, mglisty ranek listopadowy gromadnie dążyły drużyny na miejsce zbiórki. Idą radośnie. Rozpoczęły dzień dzisiejszy służbą ojczyźnie.

Przy raporcie okazało się, że drużyny rozumieją czego od nich wymaga chwila obecna.

Jedna drużyna dnia tego rano materialnie wsparła biedną rodzinę, robić to będą stale. Inne drużyny zakupiły znaczki na budowę szkół po-

wszelkich. Jedna drużyna urządziła poranek działwie szkolnej. Z poranku bezpośrednio biegły na zbiórki i przyszły punktualnie. Promieniowało od nich zadowolenie i chęć czynu. Inna drużyna urządziła ognisko biednym dzieciom, na którym będzie gawęda o dn. 11 listopada i odpowiednie pokazy.

Wyruszył hufiec na defiladę, która mimo błota i niepogody była przyjemna.

Już teraz żadna drużyna nie narzekała, że idziemy na „szarym końcu” za hufcami P. W. Rozumiały, że i „szary koniec” może dobrze służyć ojczyźnie. Chęć czynu, pracy ojczyźnie zapalała jasne myśli.

Hufiec dnia tego postanowił zdobyć jaknajwięcej sprawności z P-do O. K.

Dnia 12/XI drużyna strzelecko-łuczna strzelała pierwszy raz ku Chwale Ojczyzny.

Hufiec realizuje hasło tegoroczne „Do czynu”.

„Szarotka”

Dział odpowiedzi.

1) **Drużna Lysakowska w Puńsku.** Drużynową zostać może jedynie harcerka posiadająca conajmniej sześcioklasowe średnie wykształcenie. Wychodząc z tego założenia Komenda Chorągwi Was mianowała drużynową, przeznaczając drużnie Smykowskiej obowiązki przybocznej. Nadesłajcie swój wykaz służby.

2) **Drużna Sawolówna.** Komenda Chorągwi nie korzysta z bezpłatnej korespondencji, stąd wysyłanie pism do Komendy zaopatrzonej na kopercie w notatkę „wolne od opłat” „korespondencja urzędowa” naraża Komendę na niepotrzebne wydatki.

3) **Drużna Ola Sawicka i J. W. z VII białostockiej drużyny.** Waszych wrażeń z uroczystości drużyny nie umieścimy w Zewie, chociaż posiadają niektóre momenty b. ładne, niech Was to nie zraża do napisania do Zewu na przyszłość. Życzymy Wam więcej takich pięknych chwil w życiu, świadczących o wartościach służby harcerskiej.

4) **Drużna Rusewiczówna w Bruzgach.** Odezwyjcie się Drużno, nadesłajcie raport o ile drużyna wasza jeszcze istnieje. Będziemy się starały wszelkimi siłami Wam pomóc, o ile nas zapytywać i radzić się będziecie, a w razie upartego konspirowa-

nia drużyny będziemy interwenjowały o zlikwidowanie jej.

5) **Druż Wasilewski w Czyżewie.** Komenda Chorągwi nie zapomniała o drużynie harcerek w Czyżewie, czego właśnie dowodem jest wysyłka „Zewu”, nie może jednak uważać za zarejestrowaną drużynę, która pomimo swego 3 letniego istnienia, pomimo kilkakrotnych upomnień w Zewie nie nadsyła wymaganego raportu o rozp. pracy, swego wykazu służby, deklaracji skarbowej, zobowiązania drużynowej. Prosimy Drużnę Krassowską o uważne czytanie Zewu i stosowanie się do wymagań, o kierowanie do nas zapytań i powiadomienie o swych troskach harcerskich, o wyrażenie chęci wzięcia udziału w obozie drużynowych, a Komenda Chorągwi ze swej strony z całą serdecznością i z otwartymi rękami przyjdzie z pomocą w jej poczynaniach.

6) **Drużna Ziemińska w Ostrowi Mazowieckiej.** Komenda Chorągwi Harcerek w Białymstoku komunikuje, iż powstanie zastępu zastępowych traktuje jako początek drużyny i dlatego Drużna winna jest nadesłać raport o rozpoczęciu pracy i wykaz służby, w/g wzoru podanego w miesięczniku „Harc. Zew Kres.” Nr. 6.

7) **Drużna Szmigielska w Augustowie.** Komenda Chorągwi Harcerek w Białymstoku, wyraża zgodę na zadeklarowaną kwotę tytułem pogłównego, które wpłacać będzie począwszy od dn. 1. V. 34 r. Wpłatę rejestracyjną uskutecznić należy do dnia 1. I. 1934 r.

8) **Dh. Borowska w Mostach.** Komenda Chorągwi Harcerek w Białymstoku życzy, aby usiłowania Drużny w kierunku założenia drużyny były owocne. „Zew” będzie w dalszym ciągu wysyłany. Co do własnego szkolenia się Drużny, to przydzielona została Drużna do drużyny drużynowych przed próbą, i kontakt należy utrzymywać w tym celu z Drużną Kapałówną zam. w Grodnie Sem. Naucz.

9) **Drużna Helena Sawicka w Sejnach.** Dług drużyny może być rozłożony na raty według terminów ustalonych przez drużynę. Podajcie Komendzie Chorągwi terminy płatności.

10) **Druż Frankiewicz w Czeremsze.** Prześlijcie fotografię Zarządu K. P. H., to ją w miarę możliwości umieścimy w Zewie.

Od gnicia i grzyba najlepiej chroni drzewo i budynki

C A R B O L I N E U M

CENY HURTOWE

„POLMIN” Białystok, Rynek Kościuszki 11. tel. 10-34.

Ceny ogłoszeń: cała strona — 70 zł., 1/2 str. — 35 zł., 1/4 str. — 20 zł., 1/8 str. — 11 zł., 1/16 str. — 6 zł.

Warunki prenumeraty: za 1/2 roku 2 zł. 40 gr., cena 1 egzemplarza — 40 gr.

Adres: **Zarząd Oddziału** — Białystok, koszary gen. Sowińskiego, konto P. K. O. 180.680.

Komenda Chorągwi Harcerek — Białystok, ul. Podleśna 7, konto P. K. O. 180.445.

Komenda Chorągwi Harcerzy — Białystok, koszary gen. Sowińskiego. P. K. O. 141.497.

Redakcja miesięcznika „Harcerski Zew Kresowy” — Białystok, ul. Podleśna 7, A. Sandomierska konto P. K. O. 180.680. Zarządu Oddziału.

Wydawca: Zarząd Oddziału Białostockiego Z. H. P. w osobie upoważnionej pułk. *Ludwika Kmicic-Skrzyńskiego*, Białystok, koszary gen. Sowińskiego.

Redaktorka odpowiedzialna: *Aleksandra Sandomierska*, Białystok, ul. Podleśna 7.

Drukarnia „Lechja” Białystok, Rynek Kościuszki 15, tel. 6-11, zam. 468.